

SU ÜRÜNLERİ TOPTAN VE PERAKENDE SATIŞ YERLERİ YÖNETMELİĞİNİN GETİRDİKLERİ

Turgay TÜRKYILMAZ- KKGM, Su Ürünleri Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
Onur HASALTUNTAŞ - KKGM, Su Ürünleri Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Su ürünleri, bozulmaya karşı son derece hassas olan bir ürün grubudur. Özellikle balıklar, avlandığı andan itibaren fiziksel ve çevresel faktörlerden çabuk etkilenmektedir. Bağ doku yönünden zayıf, doymamış yağ asitleri yönünden zengin olmaları ve diğer bazı hayvansal kökenli etlerde olduğu gibi, olgunlaşma evrelerinin uzun olmaması sebebiyle bu ürünlerde fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik özellikleri bakımından kısa sürelerde bozulmalar gerçekleşmektedir.

Halkımızın sağlıklı ve kaliteli balık tüketebilmesi için, su ürünlerinin avcılıktan başlayarak uygun koşullarda muhafaza edilmesi, taşınması ve en kısa süre içerisinde tüketiciye ulaştırılması büyük önem taşımaktadır. Tüketilecek her türlü formdaki su ürünlerinin, gerekli hijyen şartlarını sağlayan aşamalardan geçerek tüketime sunulması, halkımızın kaliteli ve sağlıklı su ürünlerini tüketmelerini sağlayacaktır.

Son yıllarda dünya genelinde ve özellikle Avrupa Birliği içerisinde güvenilir su ürünlerinin tüketiminin teminine yönelik çok önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda, tüm ülkeleri bağlayıcı niteliklere sahip olan bir takım kriterler belirlenmiştir. Bu kriterlerin uygulanması ise bir zorunluluk haline getirilmiştir. Aksi halde su ürünlerinin ticareti konusunda çok ciddi engellemelerin uygulamaya konulması söz konusu olabilmektedir. Böyle bir durumda ise, ihracatçı konumunda olan ülkemiz, bu ticaretten menfi

yönde etkilenmektedir.

Bu alanda yetkili otorite konumunda olan Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, dünya ve Avrupa Birliği çalışmalarını yakından takip ederek, su ürünlerinde kalite kontrol sisteminin sürekli iyileştirilmesini ana hedeflerinden biri olarak seçmiştir. Avlanılan su ürünlerinin çok büyük bir kısmının taze ve soğutulmuş olarak tüketildiği ülkemizde, Avrupa Birliği standartlarına eşdeğer mevzuat çalışmaları Bakanlığımızca yapılmıştır. Uygulamaya sokulan bu yönetmeliklerle, hem ülkemiz insanının güvenilir su ürünleri tüketiminin sağlanması hem de su ürünleri ihracatımızda olumsuzluklar yaşanmaması için çalışmalar yürütmüştür.

Bu çalışmalarımızın son halkasını ise; su ürünlerinin hijyen ve kalite yönünden standartlara uygun olarak, serbest rekabet şartları içerisinde hızlı, güvenilir biçimde tüketiciye sunulmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış olan "Su Ürünleri Toptan ve Perakende Satış Yerleri Yönetmeliği"nin yürürlüğe konulması oluşturmuştur.

19 Haziran 2002 tarih ve 24790 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bu yönetmelik ile; ülkemiz insanının sağlıklı ve kaliteli su ürünleri tüketiminin temin edilmesi ve hammadeden yani istihsal edilen balıktan başlayarak tüketilmeye kadar her aşamadaki satış şartlarının kontrol altına alınması hedeflenmiştir.

Belediyeler veya gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan yada kurulacak olan su ürünleri hallerinin, toptan satış merkezlerinin ve perakende satış yerlerinin altyapı, fiziksel, teknik ve sağlık şartları ile burada çalışanların sahip olması gereken şartlara, bu yerlerin kurulma, çalışma, yönetim ve işleyişine, su ürünlerinin satışına ilişkin usul ve esasları ile denetimine ilişkin oldukça önemli düzenlemeler getirilmiştir.

Yönetmelik, başlıca üç ana konuda düzenlemeler getirmektedir: Bunlardan ilki, su ürünleri halleri; ikincisi, su ürünleri toptan satış merkezleri, üçüncüsü ise perakende satış yerleri ile ilgili hususları içermektedir.

Bu kapsamda; satış kapasitelerine göre su ürünleri hal ve toptan satış merkezleri

tanımlanarak, bunlara “Su Ürünleri Toptan Satış Yerleri” adı verilmiştir. Kapasitelerine göre kuruluş amaçları, kimler tarafından kurulabileceği açıklanmış ve toptan satışların yalnız buralarda yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Su ürünleri toptan satışı yapılacak yerlerde bulunması gereken özelliklerinin neler olduğu, kuruluş ve çalışma izinlerinin nasıl, ne şekilde, hangi belgeler doğrultusunda ve hangi kuruluştan alınacağı detaylı olarak açıklanmıştır. Su ürünlerinin toptan satış yerlerine ilk geldiği andan itibaren açık artırma ile satışının, muhafazasının, kalite kontrolü ve dağıtımının yapılma koşulları yönetmelikte belirtilmiştir.

Toptan satış yerlerinde bulunması gereken asgari üniteler ve bunların sahip olması gereken özellikler ile buraların taşınması gereken alt yapı ve fiziksel şartlarının yanısıra, buralarda uyulması ve uygulanması zorunlu olan asgari teknik ve hijyen şartları oluşturulmuştur.

Hallerde yürütülen çalışmalar kapsamında, değişik kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiliklerin faaliyetleri söz konusudur. Yapılan işlerin özelliğine göre; su ürünleri birlikleri, kooperatifleri, müstahsilleri, dernek ve vakıfları ile komisyoncu, ihracatçı, ithalatçı, balıkçı ve diğer gerçek ve tüzel kişilere yapılması gereken yer tahsisi ve bu tahsise ilişkin şartlar açıklanarak bunların nasıl gerçekleştirileceği belirlenmiştir.

Su ürünleri toptan satış yerlerinde ürün dolaşımına ilişkin hususlar belirlenmiş, bu kapsamda; ürün girişi, toptan satış işlemi, alım satım işlemleri ve ürün çıkışına ait faaliyetlerin nasıl, ne şekilde kimler tarafından, hangi işlemlerle gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

Perakende satışlara yönelik bir takım düzenlemeler getirilmiş, semt pazarları gibi sabit olmayan perakende satış yerleri ile alış

veriş merkezleri ve balık satış amaçlı dükkanlar gibi sabit perakende satış yerlerinin sahip olması gereken fiziksel, sağlık, altyapı, teknik çalışma koşulları belirlenmiş, seyyar satış araçları kullanılarak su ürünlerinin satışı ise yasaklanmıştır.

Yönetmelikte ayrıca, su ürünleri toptan satış yerlerinde ve perakende satış yerlerinde yapılması gereken kontrol ve denetimlere ilişkin hususlar, buralarda satılmayan veya satılması insan sağlığı açısından sakıncalı olan su ürünlerinin imhasının nasıl yapılacağı, nasıl muhafaza edileceği, yer tahsis ücretlerinin nasıl belirleneceği ve rüsum ücret miktarının ne olacağı ilgili maddelerinde detaylı olarak açıklanmıştır.

Yönetmelik hükümleri gereği, su ürünleri toptan satış yerlerinde yapılması gereken düzenlemeler konusunda bir taraftan Bakanlığımızca gerekli çalışmalar yürütülmekle birlikte, diğer bir taraftan da, perakende satış yerlerinin denetimi, bu yerlere ürünlerin getirilmesi ve buralardan satışları konusunda yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Bu yönetmelikle getirilen hususların, ülkemizde bir ilk olarak uygulamaya konulmuş olması nedeniyle, gerek fiziksel düzenlemelerin sağlanması ve gerekse bugüne kadar üretimden tüketime bir zincir içerisinde uygulanan yanlış ve yaygın uygulamaların düzeltilmesi konusunda zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların aşılması, yapılan bu düzenlemelerin etkin olarak uygulamaya konulması ve başarılı sonuçlar alınabilmesi için öncelikle, tüketici konumunda olan vatandaşımızın bilinçli bir şekilde bu konunun takipçisi olması gerekmektedir. Ayrıca, su ürünleri hali işletmecisi konumunda olan belediye başkanlıkları ile perakende satış yapan su ürünleri esnafının gönüllü katılımı, ilgili kamu kuruluşlarının yoğun denetimleri bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.